आहवनीयेऽस्तमिते चतस्रो धृतीरिह रन्तिरिति (२२.१२) ॥४॥ जुहोतीत्यनुवर्तते · चतस्र इति ग्रहणं मन्त्रविवेकार्थम् आहवनीयग्रहणमधिकृतदक्षिणाग्निव्युदासार्थम् । वावातासंवेशनसावित्र्युत्तरमन्द्रागानपारिप्लवधृतीः संवत्सरम्[1] ॥५॥ वावातासं॰वित्रीणां चान्द्रमसः संवत्सरः तेन हि सर्वत्र व्यवहारः · पारिप्लवधृतीनां तु सावनः[2] · एवं हि श्रूयते पारिप्लवं प्रकृत्य षट्त्रिꣳशतं दशाहानाचष्टऽइति (१३.४.३.१५) · धृतिषु च षोडश नवतीरिता वाऽअश्वस्य बन्धनमिति (१३.१.६.२) · इयं च संख्या सावनऽएव संवत्सरे घटते न चान्द्रमसऽइति । अर्धमासमासत्रैमास्यषण्मास्यानि चैके ॥६॥ वावातासंवेशनादीनि कुर्वन्ति शाखान्तरात् · अस्मिंश्च पक्षे सोमाविरोधेनोपक्रमः कार्यः। सं॰ एके पारिप्लवादीनि अर्धमासे मासे त्रैमास्ये षण्मास्ये कुर्वन्ति ।

वीणागाथिभ्यां पृथक्शते ददाति ॥७॥ शतं-शतं ददाति । सं॰ एकैकं गवां शतमुभाभ्यां ददाति । राजर्षिभिः संगायनमा दीक्षणीयायाः ॥८॥ सं॰ संवत्सरे पूर्णेऽपि आ दी॰या रा॰भिर्गानम् । दीक्षान्ते देवैरौपवसथ्यात् ॥९॥ दीक्षणीयायाꣳविसृष्टायामिति प्रकृत्याह (१३.४.४.२) देवैरिमं यजमानꣳ संगायतेति । सं॰ आ औ॰थ्यात् आङभिविधौ [अग्नीषोमीयसमाप्तिपर्यन्तमित्यर्थः] ।

पश्चादौ प्रजापतिना सुत्यासु ॥१०॥ प्रजापतिनेमं यजमानं संगायतेति प्रैषः ।

अन्ते च ॥११॥ एवमेव प्रेषणम्[3] · अन्तग्रहणेनोदवसानीयान्त उच्यते · उदवसानीयायामन्ततः सꣳस्थितायामिति (१३.४.४.४) श्रुतेः · एवमेवाहरहः परिहृतास्वेव वसतीवरीष्वपि एतदप्यन्तग्रहणेन सूचितम् । अश्वापदीड्या चरुभिः सावित्र्यन्ते ॥१२॥ तत्कालता (२५.१.१) मा भूदिति सावित्र्यन्तग्रहणम् । सं॰ अश्वस्य रोगाद्यभिभवे चरुभिरिड्या भवति । पौष्णः स्रामे ॥१३॥ स्रामः सिंहाणक उच्यते । सं॰ स्रामः सिंघाणकः[4] शालिहोत्रे प्रसिद्धः । सौर्योऽद्यामये ॥१४॥ अग्निरोगे । वारुणोऽप्सु मृते ॥१५॥ यवमयो भवतीत्युक्तमेव ।

---

१) संवत्सरपर्यन्तं प्रत्यहं भवंति । संवत्सरश्चोत्सर्गदिवसादारभ्य गणनीयो न ब्रह्मौदनदिवसात् Deva. २) Deva: तत्साहचर्याद्वावाता॰गानानामपि सावन एव संवत्सरः · न ह्येकः शब्दो विधेयभेदेनार्थभेदमाश्रयते · तस्मात्सावन एव सर्वत्र । ३) प्रैष॰ K.
४) संघाणक Ss. सिघाटणम B. सिंघाटण A pr. m. सिघाणक A sec. m.